

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Strada Iuliu Maniu Nr. 36.

Cenzurat.

Nr. 2512—1934.

NICOLAE

Din mila lui Dumnezeu Dreptcredinciosul Episcop
al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Iubitului cler și popor al Eparhiei noastre, iubiților și Onorațiilor
deputați ai Adunării Eparhiale: Dar și milă dela Dumnezeu Tatăl
și Domnul nostru Iisus Christos!

În temeiul Art. 134 din Statutul pentru organizarea Bisericii
ortodoxe române, convocăm și prin aceasta declarăm de convocată

ADUNAREA EPARHIALĂ

în biserica catedrală ortodoxă română din Cluj, pe **Dumineca
a V-a după Paști, a Samarinencii, adecă 6 Mai 1934, la
9 ore dimineța**, când se va începe serviciul divin, iar după
aceasta va urmă deschiderea Adunării, în localul care se va
designa spre acest scop.

Cluj, la 16 Aprilie 1934.

Nicolae Ivan m. p.,
Episcop.

Art. 8. — Toți deputații sunt datori a se înfățișa pe ziua deschi-
derii Adunării, sau în cazuri grave de împedecare, a-și justifica în scris
absența. — Cei prezenți sunt datori a participa la Sedințele Adunării, a lua
parte la lucrările ei, a primi alegerile și însărcinările date lor, dela cari nu-
mai Adunarea îi poate dispenza. — Deputații, cari nici nu-și justifică ab-
sența cu probe demne de crezământ, nici nu se înfățișează la Adunare, în
decurs de 3 zile dela deschiderea ei, se consideră că au renunțat la man-
dat. — Concediu pe 3 zile poate da președintele, iar pe timp mai îndel-
ungat numai Adunarea. Pe timpul absenței nu se dau diurne. Cererile de
concediu se rezolvă îndată.

Instalarea noului Episcop al Caransebeșului.

Cu o deosebită solemnitate
Eparhia Caransebeșului și-a
primit oficial în Dumineca Tomii,
pe noul său Chiriarh pe P. Sf.
Episcop Dr. Vasile Lăzărescu.
Intrarea sa pe teritoriul Eparhiei
a prilejuit o serie de frumoase
manifestații, prin cari credin-
cioșii au ținut să întimpine cu
toată căldura și dragostea pe
acela care îi va îndruma pe ca-
lea unei vieți religioase mai vii
și mai corespunzătoare zilelor
în cari ne-a fost dat să trăim.

Primiri impozante i s'au fă-
cut noului Chiriarh încă în pre-
ziua instalării atât în Timișoara,
cât și în Lugoj, unde mii de
credincioși în frunte cu condu-
cătorii lor și capii autorităților
i-au adresat primul salut. Co-
rurile și fanfarele bănățene in-
tonau înălțătoare imnuri de slavă
și preoții în impozant cortegiu
l-au întimpinat în toate gările
de pe parcursul Lugoj—Caran-
sebeș.

Primire deosebită i s'a fă-
cut în Caransebeș. Autorități,
preoți, popor, armată i-au dat
părintelui lor sufletesc onoru-
rile cuvenite.

Solemnitatea principală s'a
desfășurat Duminecă dimineța,
în biserica catedrală.

Un foarte numeros sobor de
preoți venind la reședința epis-
copală, au condus pe Prea Sf.
Episcop Vasile împreună cu P.
Sf. Episcop Grigore al Aradului
și P. Sf. Arhiereu Andrei-Cri-
șanul la biserica catedrală. Aici
s'a oficiat cu fast deosebit sf.
Liturghie, după care a urmat
apoi actul solemn al instalării.

Dl director-general St. Bră-
dișteanu, în numele dlui Minis-
tru al Instrucției și Cultelor, a
dat citire decretului regal de
confirmare, iar dl Dr. I. Vască,
Rectorul Academiei noastre teo-
logice, a fost însărcinat de P.
Sf. Episcop Grigore, — impu-
ternicitul I. P. Sf. Sale Arhiepiscopului și Mitropolitului Nicolae
al Ardealului, — să deie citire
gramatei arhieresti. P. Sf. Epis-
cop Grigore a rostit apoi în ca-
litatea sa de delegat arhiepiscop-
pesc, o frumoasă cuvântare, la
care a răspuns prin cuvinte bi-
nesimțite P. Sf. Episcop Vasile.

Solemnitatea din catedrală
a luat sfârșit pe la ora 1 d. m.,

FOILETON

„Hristos și Buddha“

de Prof. Dr. I. VASCĂ

Am dat de curând de o carte intitulată „Lu-
mina Asiei“ sau marea renunțare. Cartea este scrisă
în original în englezește de Edwin Arnold, tradu-
cerea ei în limba română este făcută de Grigore
Goilav și este dedicată M. S. Regina Maria. La
începutul cărții găsim „un cuvânt“ și o prefață.
Iată ce ni se spune în acest „un cuvânt“: „Citi-
torul pătruns de scenele mișcătoare ce i se vor
desfășura pe dinainte, din orice stare socială ar fi,
își poate apropia din ele o parte mare, se poate
pătrunde de marea lor virtute, poate nădăjdui să
urce „culmile cele mai înalte ale Himalaiei“; „să
dobândească fericirea cea mai deplină... și chiar
nirvana, nirvana cea adevărată, la care oricine ar
trebui să năzuiască, pe care oricine o poate do-
bândi, dacă izbutește să-și impropieze cele mai
înalte idei ale veacului...“ Iar în prefață între al-
tele citim următoarele: „Căci la tot pasul apare
evident, că fiecare trăsătură mai filosofică, fiecare
epizod mai poetic din viața lui Crist, precum ne

este înfățișată de autorii creștini, își are obârșia în
legenda lui Buddha. Astfel că religiunea creștină
nu e decât o copie după legenda indică și o copie
cu mult mai pe jos decât originalul... Între acestea
ochiul scrutaător va afla o mulțime de analogii, de
va cunoaște mai cu samă și Noul Testament; ...va
semnala superioritatea legendei lui Buddha asupra
celeia a lui Crist. Pe când legenda acestuia din
urmă își face o fală din aceea că Crist nu ar fi
om, ci zeu, vrând să documenteze acest fapt prin
răsturnarea legilor firii, adecă prin minuni, legenda
lui Buddha, ni-l înfățișează pe acesta ca un om
care se naște în mod firesc din oameni, se bucură
și suferă ca oamenii, ia parte întru toate la viața
lor... Cât despre etica propriu zisă, morala bud-
dhistă este superioară celei creștine... Creștinul își
predică dragostea numai față de aproapele său, pe
când buddhistul simte o adâncă compătimire pen-
tru suferințele întregii firii viețuitoare... În precep-
tele creștine s'a strecurat spiritul de exclusivism și
egoism, pe când în morala buddhistă acesta este
înlăturat și înlocuit printr'un altruism universal, ega-
litar, ce nu se mai găsește în altă credință... etc.“

Cartea aceasta, care cuprinde aceste aberații,
în frazele ei introducătoare, nu este altceva decât

expunerea după viața și învățătura lui Gotama, zis
Buddha, principe din India, întemeietorul buddhis-
mului. Autorul ca și traducătorul prin cuvintele ci-
tate acum de mine încearcă, să idealizeze în mod
tendențios opera lui Buddha, cu scopul de a arăta
superioritatea buddhizmului față de creștinism.

Va zice cineva: aberații și blasfemii literare
se comit multe în lumea noastră așa numită inte-
lectuală și cultă; hârtia este atât de indulgentă, nu
merită să te oprești la toate neroziile, cari nu-și
pot găsi ecoul în sufletele tari și mințile luminate.
Cine dintre noi ar putea lua în serios aserțiuni de
natura aceasta și să-l considere pe Hristos Dom-
nul și Mântuitorul nostru, Fiu al lui Dumnezeu și
Dumnezeu adevărat, inferior lui Buddha, care se
mândrește că este om adevărat și-și atribuie o deo-
sebită însemnătate din aceasta?!

Totuși lovitura ce încearcă s'o deie creștiniz-
mului aderenții lui Buddha în lumea noastră civi-
lizată, așa numită creștină, este destul de serioasă.
De mai multe decenii, s'a strecurat în țările Euro-
pei creștine, între alte sisteme filosofice sau reli-
gioase, în mod deosebit concepția religiunii bud-
dhiste. Savanți de samă au început a învăța cu em-
fază, că buddhizmul e superior creștinizmului și a

urmând o recepție în reședința episcopescă. Corporațiuni, autorități, asociații și reprezentanți ai diferitelor categorii de bresle și oameni au prezentat omagii și urări de bine nou instalatului Episcop.

Din partea Eparhiei noastre au prezentat felicitări și omagii dl consilier Dr. Seb. Stanca, în numele P. Sf. Sale Episcopului nostru Nicolae și al Consiliului Eparhial, iar dl Dr. I. Vască,

în numele corpului profesoral și al Academiei teologice.

După recepție a urmat un banchet la care s'au rostit discursuri ocazionale.

Seara a urmat un concert dat de corul episcopiei.

Solemnitatea s'a desfășurat într'o atmosferă festivă rară și a impresionat adânc oaspeții veniți în număr respectabil din toate centrele Ardealului și Bănatului.

R.

Sărbătoarea Învierii la Cluj.

Ca o vie dovadă de atmosfera înălțătoare și solemnă în care s'a desfășurat strălucita sărbătoare a Învierii la Cluj și îndeosebi în Catedrala noastră ortodoxă, reproducem articolul următor, publicat în ziarul „România Nouă” din 13 Aprilie a. c.:

„Clujul românesc a avut, în fine, fericitul prilej de a prăznui cea mai strălucită sărbătoare a creștinătății — Învieria Domnului — în deplină mulțumire și mângâiere sufletească. De ani de zile credincioșii ortodocși au tot fost nevoiți să vegheze la marile praznice bisericești și naționale ceasuri întregi pe lângă zidurile unei bisericuțe vechi și cu nădejde în suflet au așteptat nerăbdători terminarea monumentalei Catedrale, unde să-și poată potoli în deplină mulțumire sufletească râvnirile religioase. Iată că acest fericit eveniment s'a produs. Românii ortodocși ai Clujului, ca și o respectabilă parte din ceilalți cetățeni, au serbat anul acesta *prima sărbătoare a Învierii în Catedrala cea nouă*. Nu-i mirare dacă în ochii multora dintre cei prezenți la diferitele servicii religioase și în-

deosebi la ziua Învierii s'au putut vedea picurii lacrimelor de emoție și bucurie nemărginită...

În toate zilele săptămânii patimilor s'au oficiat servicii religioase înainte și după masă, la cari a participat o mulțime mare de credincioși. Cu deosebit fast și cu concursul P. Sf. Sale Episcopului *Nicolae Ivan* s'au săvârșit serviciile de Joi și Vineri seara. Măreața Catedrală a fost aproape necuprinzătoare pentru afluența cea mare de credincioși. După săvârșirea serviciilor liturgice s'au rostit predici corespunzătoare. La înfrumusețarea mormântului Domnului cu flori au contribuit în cea mai largă măsură doamnele din Societatea Ortodoxă a Femeilor Române.

Cel mai impresionant moment l-a prezentat însă — fără îndoială — însuș actul festiv al Învierii. P. Sf. Sa Episcopul, în fruntea unui numeros și select sobor de preoți, a celebrat personal acest mare și înălțător act. În ordinea cea mai perfectă, în sunete de clopote, muzică militară, coruri religioase, convoiul credincioșilor cu episcop, cler,

armată și popor, a încunjurat Biserica Catedrală. Armonia festivă a fost doar întreruptă de bubuitul tunurilor vestitoare de mare bucurie; înălțător praznic.

S'a putut remarca cu acest fericit prilej ordinea admirabilă, care a fost observată în mod deosebit, aproape ca niciodată în asemenea împrejurări. Acest îmbucurător fapt se datorește contribuției binevoitoare, dată de Comandamentul Armatei ca și de cel al Poliției locale. În convoi am putut vedea pe dl general-comandant *Prodan*, dl primar *N. Drăgan*, dl prefect *E. Dunca*, dl chestor al poliției *V. Pulca*, dnii prim-președinte *Andrei*, consuli, profesori universitari, generali, ofițeri superiori, funcționari de toate gradele și un extrem de numeros public.

Ceeace a constituit însă actul culminant a fost, în continuare, *Sf. Liturgie*, oficiată la orele 10 a. m. și *predica festivă rostită de P. Sf. Sa Episcopul*. Sf. Evanghelie s'a citit în mai multe limbi, corul mixt al Episcopiei, sub mânastră conducere a d. director *Bena*, dând cuvenitele răspunsuri, acest înălțător serviciu divin a trezit cele mai plăcute simțiri în sufletele credincioșilor. P. Sf. Sa Episcopul *Nicolae Ivan*, a vorbit cu atâta înțelepciune și însuflețire, încât a stârnit cea mai vie admirație la toți cei prezenți. P. Sf. Sa, între altele, a atins în frumoasa cuvântare ce a rostit și chestia mult discutată a *revizionismului*. Octogenarul Arhiepiscop, vecinic „cu crucea în frunte” are aproape ca nimeni altul prestigiul și căderea, să discute și să se pronunțe într'o asemenea chestiune. P. Sf. Sa

a fost unul dintre pionierii luptelor naționale din trecut, combatant și triumfător în înfăptuirea marelui vis secular, și deci este în primul rând chemat să rostească îndemnuri părintești pentru strângerea rândurilor împotriva atacurilor venite dela împilatorii de ieri. „*Precum vă îndemn să păziți cu sfințenie legea părinților și străbunilor voștri, tot astfel, — a zis Episcopul Nicolae Ivan, — vă îndemn să vă iubiți moșia strămoșească; gândul nostru să fie neîncetat acela cum să ne apărăm pământul udat cu sângele și lacrimile fraților căzuți pe câmpul cinstei și al datoriei; precum înțelegem să respectăm noi drepturile și averea altora, așa vrem să fie respectate drepturile și avutul nostru.*” Cuvintele ilustrului păstor de suflete au produs adâncă impresie și credincioșii s'au ales cu cele mai înălțătoare îndemnuri din această sfântă și minunată zi.

După terminarea Sf. Liturgii capii autorităților și reprezentanții autorizați ai diferitelor asociații, împreună cu membrii clerului local, au prezentat P. Sf. Sale Episcopului omagii și urări de sănătate.

Astfel s'a desfășurat în cea mai caldă și înălțătoare atmosferă cea dintâi Învierie a Domnului, serbată în Catedrala ortodoxă din Cluj. **Un participant***

Frăția Ortodoxă Română, secția Cluj, aranjează Luni, 23 Aprilie c. (în ziua de Sf. Gheorghe), o serbare religioasă, în comuna Cara, jud. Cluj, cu conferința „Cum sparg secretarii legea strămoșească”, ținută de dl Prof. Dr. Orest Bucevșchi și cu concursul corului teologilor, sub conducerea dlui Prof. V. Petrașcu.

face propagandă pentru lățirea lui. Iar ținând cont de ceea ce se petrece în această privință în lumea mare, vom putea constata, că se pare, că trăim în timpul unei renașteri indice, în special buddhiste pe terenul religios. Omenirea rassei noastre albe, după ce a stat atâta timp sub influința binefăcătoare a creștinismului, s'ar părea, că dorește o variație, care să-i excite simțurile și se adresează către buddhismul asiatic, făcând propagandă pentru lățirea lui universală, semn eclatant al ipertrofiei bolnăvicioase a culturii și civilizației moderne.

Cine este primul cugetător care a îndreptat în timpul mai nou atențiunea Europeanilor asupra buddhismului? Este filosoful german *Arthur Schopenhauer*. Pe acesta l-a fascinat concepția buddhistă, care corespundea pesimismului său; concepția care declară viața de o lungă suferință, de care omul trebuie să se scape și făcând o examinare superficială asupra creștinismului, a tras concluziunea, că între creștinism și buddhism trebuie să existe un considerabil raport de dependență. Sămânța aruncată de Schopenhauer a căzut pe pământ mănăs. Alt filosof pesimist cu numele *Hartmann* a afirmat că buddhismul este superior creștinismului atât în privința metafizică cât și cea morală. În privința metafizică, pentru că nu presupune un Dumnezeu personal, ci numai o substanță impersonală, care pătrunde toate și este în toate. Iar

în privința morală, pentru că nu învață nimic despre sufletul nemuritor, care primește pentru toate faptele sale resplata dela o ființă în afară de lume, cum învață creștinismul, ci învață că fiecare individ are să *omoare în sine voința de a exista*, are să iubească toate ființele și are să se disolve în cele din urmă în univers. El crede astfel că buddhismul va deveni odată religie universală.¹⁾

Apoi Fr. Nietzsche în filosofia sa, a fost influențat de idei buddhiste și a pregătit terenul în aceeași direcție. Astfel că buddhomania a început a deveni tot mai modernă în Europa. Agenții aprinși ai religiunii buddhiste în fantazia lor zvăpăiată intrevădeau acum pentru viitorul apropiat, cum popoarele Europei se închină lui Buddha, cum cultura și civilizația europeană trăgând o dungă groasă peste succesele progresului dobândite în decurs de aproape 2000 de ani, capitulează în fața barbarismului asiatic. Scrierile cu privire la noul curent se tot înmulțesc. *Edwin Arnold* publică toată învățătura și aspectele vieții lui Buddha; răspândește această scriere cu mult zel; încât confratele său *Hopkins*, se vede îndemnat după examinarea acestei lucrări să exclame, că Buddha a fost unul din acei bărbați, a cărui personalitate e suficientă pentru sine, ca să devină

¹⁾ Das relig. Bewusstsein der Menschheit im Stufengange seiner Entwicklung, pag. 350. — Datele mai importante din „Buddhism și Creștinism” de V. Găina.

nu numai conducător, ci chiar un idol al omenirii.¹⁾ Încurând apare și un catehism buddhist compus de alt englez, de colonelul *Henry Olcott*, președintele societății teosofice din India, care se lățește cu mult succes în Anglia, Franța și Germania. Acestuia i-a urmat alt catehism și mai complet, întocmit de germanul *Friedrich Zimmermann*, tradus în limbile engleză, franceză și olandeză, și desfăcut încurând în peste 27.000 de exemplare; pe când o mulțime de cărți folositoare, cari cuprind rezultatele unei munci sincere, serioase și dezinteresate de un lung șir de ani, zac ori nevândute prin librării, ori prăfuite și necăutate prin cele biblioteci ale institutelor de cultură și știință. *Bruno Frey-dank* editează în fine cel mai bun produs în această materie, catehismul apărut la 1904 în a treia ediție. Apoi o mulțime de reviste, unele mai răspândite ca altele, secondează activitatea misionară buddhistă. Organul societății teosofice din India, „*The Theosophist*”, revista „*The Buddhist*”, revista franceză „*Revue des deux mondes*”, foaia germană „*Lotusblüten*”, foaia spiritistă „*Sphinx*” și până la revista contemporană „*Der Buddhist, deutsche Monatschrift für Buddhismus*”, toate cooperează în mod intens la răspândirea buddhismului în lumea civilizată, subminând autoritatea și prestigiul religiunii creștine. Astfel nu-i mirare, dacă la un con-

¹⁾ Ch. Hildebrandt, in Zukunft XXIV, p. 61.

Reforme mici cu consecințe mari.

Noua reformă a învățământului secundar lasă nepăsători pe mulți oameni ai bisericii, deși prin importanța ce se atribuie studiului religiei, va avea pentru Biserică consecințe foarte mari. Se încearcă a micșora tot mai mult influența Bisericii asupra pregătirii tineretului intelectual, pătura conducătoare de mâne. Ori lupta decisivă între Biserica creștină și dușmanii ei în toate țările se dă pe terenul educației tineretului. Triumful Bisericii pe acest teren înseamnă o învingere decisivă, dar tot așa micșorarea succesivă a influenței ei pe acest teren, înseamnă o înfrângere decisivă. Iată pentru ce noua reformă, căreia mulți nu-i dau importanță, poate avea pentru Biserică consecințe foarte grave.

Din discuțiile ce s'au stârnit în jurul acestei reforme, Biserica poate distinge limpede spiritul de care sunt animați unii fii majori ai săi, adică unii intelectuali. Patima cu care se atacă învățământul religios, este un avertisment dat Bisericii. Ea trebuie să-și fixeze bine atitudinea și să pășească hotărât la acțiune. Nu este destul de clar exprimată intenția acestor oameni prin propoziții ca aceasta: „Preoții cer drepturi pentru morala creștină, căreia-i fac afrontul de a o considera ca un fel de morală de stat.“ (Din articolul Simptome confesionaliste, „Curentul“ 13 Apr.) Deci a cere ca morala creștină să fie trăită și să se fie seamă de principiile ei în viața noastră socială și politică, înseamnă a aduce o insultă creștinizmului? Dar creștinizmul cu principiile lui nu este un sistem de cugetare oarecare, pe care să ne mulțumim numai a-l diseca cu bisturiul rațiunii, ci el este înainte de toate viață și viața trebuie trăită. Creștinizmul trăit, practicat, iar nu numai discutat ca oricare altă teorie, a produs marile transformări sociale. Con-

cepția de care am amintit mai sus sigur că nu este izolată și atunci când preoții iau atitudine împotriva unor astfel de concepții bizare, sunt acuzați că „au pornit o luptă necavale-rească și ridicolă contra filosofilor“, cum afirmă dl Buricescu în articolul pătimaș publicat în ziarul „Curentul“ din 31 Martie a. c.

Atât în articolul dlui Buricescu din 31 Martie, cât și a dlui Vrânceanu din 13 Aprilie, în loc de o discuție obiectivă și calmă, aflăm din contră patimă, iar în locul unor argumente serioase, găsim insulte la adresa preoților. Iată supremele argumente pentru a susține cauza filosofiei.

Fiindcă prin proiectul de reformă studiul religiei era pus în inferioritate față de gimnastică și i se răpea din oare pentru a se atribui filosofiei, căreia i s'a alipit și oarele cu titlul mult grăitor de *educație morală*, era firesc să se nască o discuție între reprezentanții religiei și ai filosofiei. — Dar discuția aceasta se putea duce pe alt ton decât acela care o duc reprezentanții filosofiei în articolele sus amintite. Trebuia să se discute obiectiv asupra valorii intrinseci a unuia și altuia dintre cele două studii și asupra importanței educative a principiilor lor. Dar în loc să se discute aceste părți, autorii ambelor articole se opresc asupra metodei după care se predă studiul religiei de unii preoți și din felul greșit de predare vreau să judece și valoarea educativă a acestui studiu și natural tot în baza acestui principiu să-i hotărăscă și locul ce i se cuvine în programă. Dar dacă am proceda în forma aceasta și cu celelalte studii și le-am judeca valoarea educativă după felul de predare a unor profesori pentru cari d. e. la literatura română esențialul sunt datele biografice a autorilor, sau a unor profesori

de istorie cari storc memoria elevilor prin date seci, — ar urmă să cerem micșorarea orelor de limba română și a celor de istorie și așezarea acestor studii în programă în urma gimnasticii. Noi lăsăm chiar și celor mai puțini filosofi să judece, dacă metoda pe care-l folosesc unii profesori la predarea unui studiu oarecare, poate fi un criteriu pentru a judeca valoarea educativă a studiului respectiv?

Dorința dlui Buricescu ar fi, ca să se facă studiul religiei ca în liceul dinainte de războiu, câte o oară pe săptămână în cursul inferior, căci România Mare a fost făurită de „acești intelectuali produși de școala aceea secundară în care nu se preda decât foarte prost și fără efect educativ o oară de religie pe săptămână în clasele inferioare“ (articolul dlui Buricescu.) Dar sufletul românesc cu spiritul de jertfă și generozitate ce-l caracterizează, nu este produsul acelei școale. Spiritul de jertfă și generozitatea care caracterizează sufletul poporului nostru sunt fructele unei influențe de secole, pe care a exercitat-o Biserica care a plămădit și a cultivat aceste însușiri, aceea Biserica pe care intelectualii nostri azi voesc să o împingă după ușe. Efectul pe care l-a produs „acea școală secundară în care nu se preda decât foarte prost și fără efect educativ o oară de religie pe săptămână în clasele inferioare“ — după cum zice dl Buricescu — se pot observa în viața noastră socială și politică. Ilegalitățile, fraudele de toate categoriile, lipsa de conștiință în tratarea chestiunilor vitale a unui neam și lungul cortej de fapte înrudite, doar sunt făcute de pătura conducătoare care a trecut tocmai prin acea școală în care religia a fost împinsă după ușe.

Școala secundară crește pătura conducătoare de pe toate terenele, care pătură mai întâiu de toate trebuie să fie model de cinste și să-și

facă datoria cu un devotament religios. La acest lucru vom ajunge prin întărirea spiritului religios, iar nu prin slăbirea lui. „Sociologul francez Le Play, pentru a câștiga material pozitiv înainte de toate pentru știința sa, a adunat din toate țările Europei exemple tipice pentru viața familiară și muncitorească. El a publicat acest material adunat cu cea mai mare exactitate din vr'o 60 familii tipice, în cartea ce poartă titlul „Ouvriers Européens“ (1855) și a reflectat mult în decursul vieții sale lungi asupra rezultatelor după latura lor religioasă și morală și concluzia a fost: „Studiul metodic al societăților Europene m'au învățat că fericirea singuratilor ca și binele societăților stau în cel mai strâns raport cu energia și cu curățenia convingerilor religioase.“¹⁾

Iată concluzii trase pe baza unor cercetări îndelungate și rigurose științifice. Noi am arătat în articolul din numărul trecut, că și alți sociologi ca Bureau, Förster, Kidd au ajuns la concluzii similare. Dar însuși faptul că oameni imorali adeseori îmbracă masca de oameni religioși pentru a putea câștiga mai ușor încrederea semenilor lor și astfel să-și poată mai ușor ajunge scopurile lor ascunse, nu este oare o puternică dovadă pentru simțământul general care stăpânește sufletele și care rezultă dintr'o experiență îndelungată — că omul religios merită încredere?²⁾

Stările noastre sociale ne pretind deci întărirea sentimentului religios și prin el restabilirea cinstei și încrederii în semenii noștri și a progresului, ori aceasta nu se poate prin reducerea oarelor de religie în folosul filosofiei.

Dl Buricescu vrea să traducă în ridicol tot programul învățământului religios din cursul secundar, lăsând să apară profesorul de religie ca un

¹⁾ I. Mausbach „Die Kirche und die Moderne Kultur“ p. 135, in Esser-Mausbach Relig. Krist. Kirche vol. III.

²⁾ Mausbach Idem pag. 130.

gres al orientaliștilor ținut la Paris, reprezentanții buddhiștilor s'au prezentat în numele a 475 de milioane de aderenți ai lui Buddha și au impus la deschiderea congresului un așa numit serviciu divin, celebrat de un preot buddhist în prezența unui public numeros și distins, care apoi la finea serviciului a împărțit celor prezenți în mod simbolic și câte o bucătică de panglică galbenă — culoarea hainei călugărilor buddhiști. Ba ceva și mai mult! Prin orașele mai mari din Apus încep a se constitui și comunități buddhiste. Astfel „Journal des debats“ spune în unul din numerele sale mai recente că acum pe la 1900 se găsesc în Paris peste 30.000 de „Buddhistes chretiens“. În Lipsca a fost creată societatea misionară „Buddhistischer Missions-Verein in Deutschland“. Aviz amatorilor noștri de spiritism; o activitate misionară buddhistă foarte intensă o dezvoltă și spiritiștii. — Influența buddhizmului se simte apoi în arta mai nouă. Pictura, muzica și drama sunt atinse de idei buddhiste. Să citez numai câteva exemple: drama lui Ibsen „Kaiser und Galiläer“; compozițiile lui R. Wagner „Parsifal“ și „Tristan und Isolde“. Nirvana a fost idealul suprem al marelui artist în lumea tonurilor.¹⁾ Iată însă că acest curent câștigă

¹⁾ Falke, Der Buddhismus in unserem modernen deutschen Geistesleben, 1903.

aderenți și între cugetătorii și scriitorii români. Poetul Eminescu și Coșbuc au fost influențați într-o mare măsură, cum se poate cunoaște din operele geniului lor, de idei orientale, special buddhiste. Apoi istoricul A. D. Xenopol, V. Pogor și alți cugetători și publiciști români, scriu fie tratate scurte, fie traduceri despre învățătura legii budhiste, cum una este și scrierea „Lumina Asiei sau marea Renunțare“ a lui Grigori Goilav, dela care am pornit. Această carte este adresată, — după cum ne-o spune însuș traducătorul, — mai ales către marea masă ale poporului, Grigori Goilav, vechi senator, ofițer al ordinului „Coroana României“, dar mai ales fost Venerabil al Lojei masonice „Orientul“ și gradat „33“ din Botoșani, — căci așa iscălește el însuși, — vine să închine maselor largi ale poporului român „Lumina din Răsărit“, viața și învățătura lui Gotama Buddha și condamnând creștinismul, ne îmbie fericirea Nirvanei! G. Goilav azi nu mai este printre cei vii; dar admiratorul său și probabil fratele său de lojă masonică, Panait Mușoiu, publică înainte de câțiva ani o nouă ediție, revăzută a traducerii lui Goilav cu aceeași închinare „ca o imagine de virtute“ pentru M. S. Regina Maria! Deci poporul român, după cum vedeți, ar avea motive să tresalte de bucurie. Balzamal ce-i poate vindeca neajunsurile și rănile

sale multe, s'a găsit. I-l sugerează un deștept fiu al său: poporul român n'are decât să întoarcă spațele scumpei sale legi strămoșești, care în vremuri de restriște i-a fost unica mângâiere și i-a salvat naționalitatea în decursul veacurilor de urgie în nenumăratele ciocniri cu hoardele barbare și să îmbrățișeze buddhizmul asiatic, de care străbunii săi nici n'au visat. Fiii săi să schimbe cămașa albă de în cu haină galbenă de călugăr buddhist și cu toiagul de cerșitor în mână să plece în lumea largă. Și atunci vor fi pe deplin fericiți, vor intra în nirvana! Frumoase și interesante perspective, nu-i vorbă!

Totuși lăsând la o parte latura umoristică a problemei, voi încerca să expun în linii generale substratul doctrinei buddhiste și raportul ce există între buddhism și creștinism; căci o comparare cu buddhizmul nu-i poate fi creștinizmului decât de real folos. Creștinismul a trecut biruitor prin multe crize și nu mă îndoiesc că va triumfa și asupra acestui capriciu al vremii, asupra buddhomaniei moderne; căci știut este, că adevărul triumfează totdeauna fie mai curând sau mai târziu, întocmai precum biruiesc totdeauna și razele luminoase ale soarelui bezna întunericului, străbătând cu strălucire norii groși aducători de furtună trecătoare.

om care nu face nici o treabă, decât să încurce pe ceilalți, învățând cele mai inutile amănunte, ca d. e. la Istoria Bisericii generale și citează în prima linie viața Sf. apostol Pavel. A spune că viața Sf. apostol Pavel este un amănunt dintre cele mai inutile, înseamnă a da dovada de o ignoranță care mai ales unui filosof nu-i prea face cinste. Cred că nu greșesc când afirm, că viața și opera nici unui alt om nu s'a învrednicit de mai mult studiu decât cea a Sf. ap. Pavel, dar cu toate acestea pentru dl Buricescu este un amănunt dintre cele mai inutile.

Aruncând ochii asupra programei

de cl. IV, dl Buricescu nu găsește decât grozăvii și ne dă ca exemplu faptul că la lecția despre „Unirea unei părți a Românilor din Transilvania cu Roma“ alături de mitropolitul Teofil și Atanasie află amintite numele lui Ioan Țirca, Visarion și Sofronie. Dacă ar fi citit d-sa însă minunata operă a dlui Silviu Dragomir, Istoria desrobirilor religioase din secolul al XVIII, vol. I—II, atunci ar fi cunoscut rolul important pe care l-a jucat mai ales un Sofronie, și sunt sigur, că n'ar mai fi văzut grozăvii în amintirea acestor nume.

(Va urma)

S. VLAD

Conferințe preoțești și cercuri religioase.

Intrunirea preoților din tr. Aiud.

Conferința de primăvară s'a ținut în ziua de 29 Martie a. c., în capela parohiei centrale Aiud, fiind deschisă prin cuvântul preș.-protopop., accentuând necesitatea *mărturisirii* și pentru preoți. Consideră ca preocupare centrală a conferinței de primăvară *interiorizarea* și revizuirea conștiinței noastre preoțești.

După mărturisirea preoților se reîntră în ordinea de zi. Se constituie biroul și se constată prezența tuturor preoților tractuali. Se trece apoi la dezbaterile temei dată de Ven. Consiliu eparhial Nr. 1481—1934, despre „*Foloasele și desavantajele Oastei Domnului pentru biserică*“. Pr. L. David arată contribuția acestei mișcări pentru trezirea vieții religioase în pătura de jos a țărănimii. Semnalează că Oastea Domnului este învinuită de oareșicari abateri dela creștinismul tradițional. Bărfelile sunt izvorite din ură și răutate. Se judecă mișcarea unilateral și superficial. Viața morală a ostașilor este un contrast cu a celorlalți și de aceea sunt atacați și ponegriți. După informații și lămuriri din partea preoților cunosători ai mișcării, conferința declară că preoțimea din tractul Aiud este aderentă mișcării Oastei Domnului, care trebuie susținută de preoți ca să fie canalizată în alvia bisericii. Oastea Domnului este în primul rând o puternică mișcare antisectară. Ea mai este și cea mai trainică organizare antialcoolică din România.

Urmează raportul păr. președinte despre activitatea cercurilor pastorale din protopopiat în anul 1933. Din tabloul rezumativ se constată că toate cercurile au ținut întruniri în parohii, desfășurând un program variat, ținându-se câte 1—2 predici în fiecare parohie. Cât pentru activitatea anului curent, 1934, președinții cercurilor se îndrumă a-și alcătui programa. În urmă se discută ținerea conferinței misionare pentru acest an. Pr. V. Bârluțiu propune a se fixa conferința misionară în parohia Teiuș, cu ocazia solemnităților de sfințire a bisericeii, casei parohiale și a monumentului-troiță din piață.

D.

Din activitatea cerc. religioase.

Cu sosirea primăverii pare că se înviorază și sufletele credincioșilor, cum am constatat și la întrunirea cercurilor religioase I. și II. din tractul Lăpuș, ținute în 13 Aprilie a. c. în parohiile Coruieni și Sălnița-sat, precum și în 15 Apr. în Vima-mare.

Setea după cele duhovnicești a îndemnat credincioșii din mari depărtări să participe la slujbele în sobor. Îndeosebi la Coruieni au călătorit zeci de kilometri, spre a-și duce apă de pe osul cel sfânt. La fel la Sălnița s'a adunat mulțime mult mai însemnată ca în anii trecuți. Iar la Vima-mare timp de 12 ani de când s'a introdus „zi de sfințenie“ Dumineca Tomii, niciodată n'a fost așa împopulată biserică. Dar nu numai numărul lor e dătător de ton, ci în deosebi, cei cari au stat la scaunul mărturisirii, au putut observa conștiințiositatea penitenților. Pare că-ți creștea inima, când vedeai cu câtă hotărâre promiteau, că vor încerca să ducă altă viață religioasă-morală mai curată, mai creștinească. Mulți au făcut mărturisire generală începând din copilărie și până în prezent.

Preoții cercului I. și II. religios, conduși de principiul „unirea formează forța“, au hotărât contopirea într'un singur cerc, cum a fost cu câțiva ani mai înainte. Suntem 8 inși și ne vom nizu să ținem în fiecare parohie câte o întrunire ordinară, iar extraordinare în legătură cu cercul cultural învățătoresc, ori de câteori ni se va da ocazie. Rămâne ca hotărârea noastră să fie ratificată în conferința preoțească tractuală.

Pr. Gh. Micu

— **Librăria Eparhială din Cluj** (Piața Cuza Vodă Nr. 6) fiind aprovizionată cu odoare bisericesti (cruci, candelă, odăjdii, prapori etc.) precum și cu toate cele necesare serviciului divin, — stă la dispoziția tuturor pentru efectuarea oricărei comenzi, mici sau mari, cari se execută prompt și cu îngrijire, pe lângă cele mai moderate prețuri.

INFORMAȚIUNI

Serviciile divine și predici la bisericile din Cluj. *Duminecă, în 22 Aprilie, la Catedrală:* Prof. Dr. G. Munteanu, Pr. I. Goron, G. Relea și protodiacon Dr. Ion Vască. *Predică Dr. G. Munteanu.* — La biserică „*Sf. Nicolae*“: Pr. I. Cociuban și diacon V. Bogdan. *Predică I. Cociuban.* — La biserică „*Coborârea Duhului Sf.*“: Prot. Nicolae Vasii și protodiacon Dr. O. Bucevschi. *Predică Prot. Nicolae Vasii.*

Luni, 23 Aprilie (Sf. Gheorghe), la Catedrală: Prot. A. Ludu, cons. eparh., Prof. Dr. I. Pașca, Pr. Ioan Goron și diacon A. Scurtu. *Predică Dr. Ioan Pașca.* — La biserică „*Sf. Nicolae*“: Pr. I. Cociuban și diacon V. Bogdan. *Predică I. Cociuban.* — La biserică „*Coborârea Duhului Sf.*“: Prot. N. Vasii și protodiacon Dr. O. Bucevschi. *Predică Prot. N. Vasii.*

Hirotonire. Absolventul de teologie *Pavel Șovan*, a fost hirotonit de diacon și preot în zilele de 14 și 15 Aprilie, pentru parohia *Valea-Verde*, tractul Câmpenilor, rămasă de mult vacantă și neocupată din lipsă de reflectanți pregătiți.

Liga antirevizionistă, Comitetul central regional Transilvania, a ținut Luni la 16 Aprilie c. ședință în sala primăriei. A prezidat președintele de onoare, P. Sf. Sa Episcopul *Nicolae Ivan*, în absența președintelui Dr. Ioan Lupaș. S'a cetit raportul despre activitatea Ligei, dela înființare până azi, și s'au luat în discuție generală probleme de actualitate, extrem de urgente.

Au vorbit la raport P. S. S. Episcopul Iuliu Hossu și membrii Fedorca, Dr. Stanca, Dr. Sava, Fărcaș, Prof. Goia, Atanasii Popa, Dr. Seb. Bornemisa, L. Cureau și doamnele S. Metes și Docan, toți punând în discuție probleme de actualitate și importanță deosebită.

Raportul bine redactat de secretarul *Dr. Gociman*, a fost aprobat după prețioasele îndegări ale dlui prof. univ. Dr. O. Ghibu. Cu cele mai bune nădejdi despre activitatea Ligei, s'a încheiat ședința la oarele 9 seara într'o atmosferă din cele mai promițătoare.

Organizările sunt în curs și așteptăm adunarea mare a Ligei dela Cluj, ca o manifestare a întregii suflări românești din Ardeal, cu tot interesul ce îl compoartă cauza cea mare și sfântă în slujba căreia ne-am pus. — S'au expediat telegrame M. S. Regelui Carol II, președinților de onoare Dr. Iuliu Maniu și A. Lapedatu, primului-ministru Tătărescu și ministru Teodorescu, președintelui central Stelian Popescu și președintelui regional Dr. I. Lupaș la Karls-Bad.

Coresp.

Societatea Femeilor Ortodoxe din Cluj ține adunarea generală anuală la 22 Aprilie a. c., ora 11^{1/2}, în sala primăriei. Între obiectele de remarcat este și alegerea comitetului, expirând mandatul celor alese. Suntem informați că întreg comitetul va fi reales.

Dela Academia teologică. Toți absolvenții-preoți sunt rugați a trimite până cel târziu 1 Mai c., răspunsul la apelul adresat din partea Rectoratului, cu privire la prenotarea volumului comemorativ, pentru a se putea începe cu imprimarea lucrării.

Deces. Vineri, în 13 Aprilie c., a decedat după lungi și grele suferințe preoteasa *Ana Grecu n. Stoicoviciu*, soția preotului Mihail Grecu din Deda, prot. Reghin. În mormântarea s'a făcut Duminecă, 15 Apr., de către protopopul tractual Ioan Mașoș, asistat de 7 preoți celebranți, iar cântările funebrele au fost executate de un cvartet compus din preoți tineri ai tractului și de către corul școlii primare din localitate, sub conducerea dlui Ioan Borșianu, subvizor pensionat. Decedata a trecut la cele vecinice în vârstă de 27 ani, în al 7-lea an al fericitei sale căsătorii. Pierderea ei o deplânge îndureratul soț și familia preotului Ștefan Stoicoviciu din Cristești, a cărui fiică a fost. Transmitem și pe această cale sincere condoleanțe intristatei familii iar răposatei îi dorim odihnă vecinică.

„Frăția Ortodoxă Română“ Secția Cluj

va ține *Duminecă, 22 Aprilie a. c.*, ora 4 p. m., în școala primară de stat Nr. 2 din Calea Regele Ferdinand din Cluj, o serbare religioasă cu următorul program:

1. „*Hristos a Înviat*“, cor bărbătesc, armonizat de Dr. V. Petrașcu.
2. *Cuvântul de deschidere* al președ.
3. „*Cum au să-și crească părinții copiii, urmând învățăturilor lui Christos*“, conferință ținută de dl Sofron Vlad, prof. secundar.
4. „*Îngerul a strigat*“, cor bărbătesc de C. Porumbescu.
5. Poezii de conținut religios, declamate de elevii școlii primare.
6. „*Cerurile spun*“, cor bărbătesc de Davidoff.
7. „*Lumină lină*“, cor bărbătesc de G. V. Mandicevschi.
8. „*Tatăl nostru*“, cor bărbătesc de C. Porumbescu.
9. *Cuvânt de închidere.*

Cântările se vor executa de corul teologilor, sub conducerea dlui prof. Dr. V. Petrașcu. — Intrarea liberă.

Asasinii deputatului Dr. Eusebiu Popoviciu, descoperiți. Sunt 3 elevi din cl. VII, dela liceul Lazar din București, din familia bună. Lumea a rămas îngrozită și înmărmurită, văzând de ce sunt capabili niște ființe fără Dumnezeu. Scoateți, domnilor filosofi, Religia din licee și din școli — și mai mari minuni decât aceste veți vedea. Ce să zicem — e coada veacului.

REVERENZI PREOȚEȘTI

din stofă fină, cu prețul dela 1500 Lei în sus, —

ORNATE cu prețuri bisericesti moderate, precum și **COSTUME BĂRBĂTEȘTI**, execută

CROITORUL

M. MUNTEAN
CLUJ, Str. Regina Maria 48.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

